

Resultater af spørgeskema vedr. stære	Ansvarlig	mabu
	Oprettet	22-11-2024
Projekt: 105082 Ny viden – bedre smittebeskyttelse	Side	1 af 6

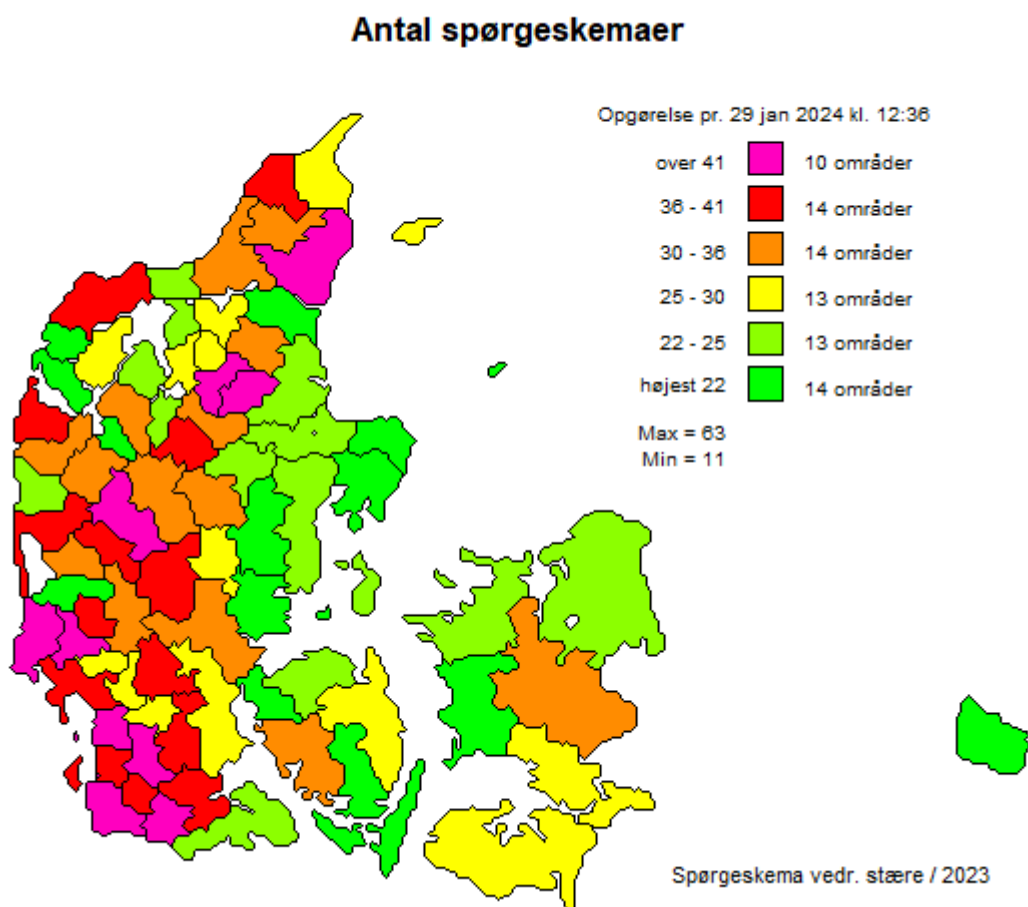
Resultater af spørgeskema vedr. stære

Baggrund:

I forbindelse med tidligere projekter omhandlende salmonella har flere landmænd og deres interessenter ytret bekymring om, hvorvidt stære kunne være en smitekilde for Salmonella Dublin både når det gælder potentiel smitte mellem ejendomme; men også internt på den enkelte ejendom. For at få et bedre indblik i denne problemstilling er der i efteråret 2023 udsendt et spørgeskema til alle mælkeproducenter.

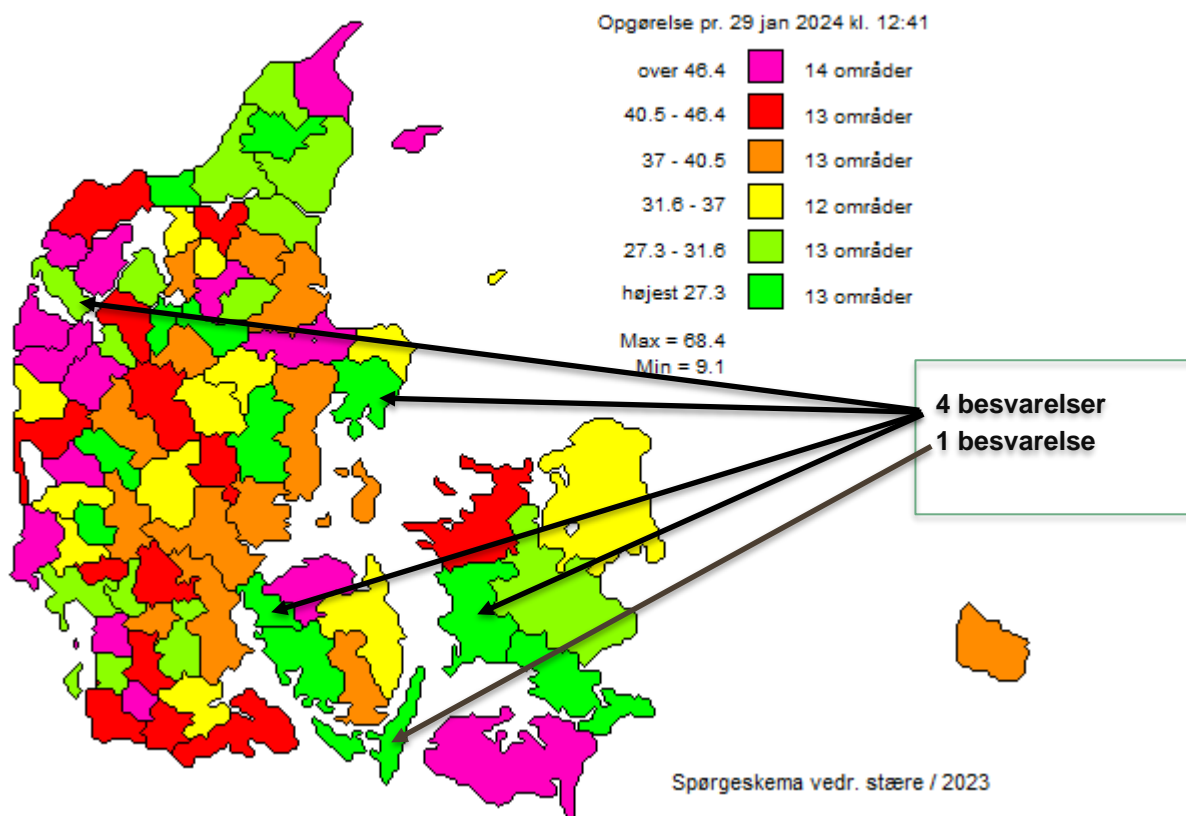
Henvisning til spørgeskemaet.

I alt blev der udsendt 2443 spørgeskemaer, hvoraf 913 blev besvaret. Det giver en svarprocent på 37,4 %, hvilket vurderes som særdeles tilfredsstillende. Kvægbruget er meget centreret i den vestlige del af landet, og derfor er der også udsendt flere skemaer i det område, hvilket er illustreret i figur 1. Svarprocenten er dog rimelig fordelt over hele landet. Der er også høje svarprocenter i de dele af landet, hvor der er færrest besætninger smittet med salmonella.

Figur 1: Geografisk fordeling af de udsendte spørgeskemaer

Andel gennemførte, pct.

Figur 2: Den geografiske fordeling af svarprocenten på spørgeskemaet. Der er enkelte områder, hvor der er få besvarelser blandt andet Langeland, hvor kun en har besvaret skemaet.

Resultater og sammenstilling af spørgsmålene

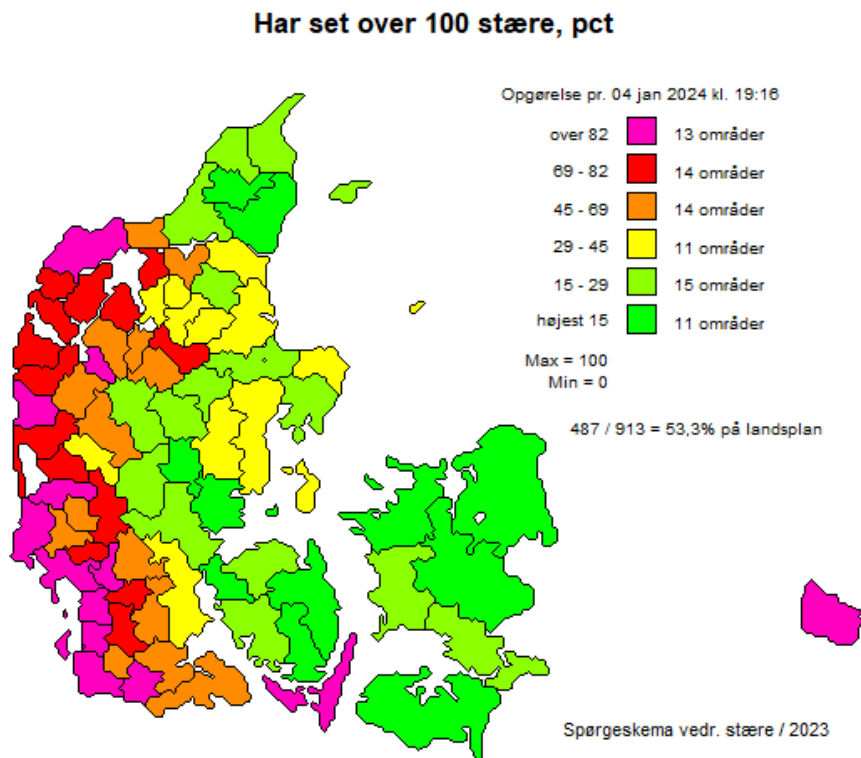
Et af spørgsmålene fra det rundsendte skema er, hvor mange stære, de ser, når der er flest. Det er i de efterfølgende tabeller her sammenholdt med andre af de spørgsmål, der er blevet stillet.

Der er 166, der ikke har set stære på deres ejendom i de sidste 12 måneder. Det svarer til 18,2 % af alle besvarelser. Hvis der ses stære på ejendommen, så er flokkene mindre, hvis besætningen er på under 100 køer. Der er en tendens til, at de store flokke af stære med over 100 fugle primært ses på besætninger over 100 køer.

Tabel 1: Antallet af stære set i besætningen i forhold til besætningens størrelse.

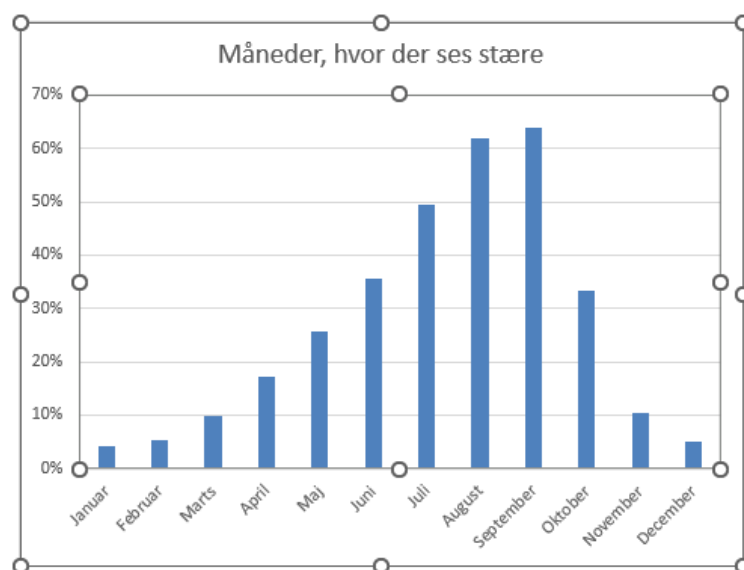
Antal stære	0-100 køer	100-250 køer	250-500 køer	> 500 køer	Total
Ingen	46 27,7 %	66 39,8 %	33 19,9 %	21 12,7 %	166 18,2 %
1-10	24 57,1 %	14 33,3 %	1 2,4 %	3 7,1 %	42 4,6 %
10-100	73 33,5 %	87 39,9 %	47 21,6 %	11 5,0 %	218 23,9 %
100-1000	48 18,1 %	128 48,3 %	68 25,7 %	21 7,9 %	265 29,0 %
> 1000	21 9,5 %	90 40,5 %	62 27,9 %	49 22,1 %	222 24,3 %
Total	212 23,2 %	385 42,2 %	211 23,1 %	105 11,5 %	913 100 %

I forhold til den geografiske udbredelse af stære, så er det primært i den vestlige del af Jylland fra Thy til grænsen, at der ses flere af de større stære flokke. Dette er illustreret i figur 3 nedenfor.

Figur 3: Andelen af besætninger, der har set stæreflokke på mere end 100 stære på bedriften inden for de sidste 12 måneder

Det er primært i sommer og efterårsmånederne, at stærene observeres på bedrifterne. Det passer meget godt med det billede, landmænd har beskrevet ved tidligere kontakter til besætningerne. Stærene samles i sensommer og efterår i større flokke primært i Vadehavsområdet, før de senere trækker syd – vest på til overvintringspladser i Frankrig og det sydlige England.

Figur 4: De måneder af året, hvor der observeres stære. Den største forekomst er i sommer og efterårsmånederne.

Der ser ikke umiddelbart ud til, at forekomsten af stære i besætningen påvirkes af, hvorvidt der er praktiseres afgræsning i besætningen. I over halvdelen (56,9 %) af besætningerne er der dyr på græs. Stære finder naturligt deres føde på græsmarker, der afgræsses; men det ser ikke ud til at afgræsningsmarker på besætningen afholder dem fra at søge føde i stald eller foderlagere.

Tabel 2: Antallet af stære set i besætningen i forhold til afgræsning.

Antal stære	Ja - køer og ungdyr	Ja – kun køer	Ja – kun ungdyr	Nej	Ved ikke	Total
Ingen	56 33,7 %	44 2,4 %	32 19,3 %	74 44,6 %	0 0,0 %	166 18,2 %
1-10	21 50,0 %	1 2,4 %	7 7,1 %	17 40,5 %	0 0,0 %	42 4,6 %
10-100	109 50,0 %	7 3,4 %	33 15,1 %	69 31,7 %	0 0,0 %	218 23,9 %
100-1000	89 33,6 %	3 1,1 %	48 18,1 %	124 46,8 %	1 0,4 %	265 29,0 %
> 1000	62 27,9 %	4 1,8 %	47 21,2 %	107 48,2 %	2 0,9 %	222 24,3 %
Total	337 36,9 %	19 2,1 %	163 17,9 %	391 42,8 %	3 0,3 %	913 100 %

En af de bekymringer, der ofte er knyttet til stærene, er, hvorvidt de kan være medvirkende til spredning af Salmonella Dublin mellem besætningerne. I spørgeskemaundersøgelsen er der mange respondenter, der giver udtryk for dette i det felt, hvor der er mulighed for at skrive kommentarer.

I spørgeskemaundersøgelsen har 12,3 % af respondenterne besvaret, at deres besætning er i Salmonella niveau 2. Dette ligger ikke langt fra landsgennemsnittet, som ved spørgeskemaets udsendelse var på omkring 11 % af de mælkeleverende besætninger. Der er en forholdsvis høj andel (6,7 %) af respondenter, som ikke er klar over deres besætnings Salmonella status. Umiddelbart formodes de besætninger ikke at være i niveau 2, da der er en række restriktioner forbundet ved at være i niveau 2, som besætningsejere/medarbejder har svært ved at overse.

Tabel 3: Antallet af stære observeret i besætningen i forhold til Salmonella niveau i besætningen.

Antal stære	Niv. 1	Niv. 2	Ved ikke	Total
Ingen	139 83,7 %	9 5,4 %	18 10,8 %	166 18,2 %
1-10	29 69,0 %	2 4,8 %	1 2,4 %	42 4,6 %
10-100	192 88,1 %	12 5,5 %	14 6,4 %	218 23,9 %
100-1000	217 81,9 %	36 13,6 %	12 4,5 %	265 29,0 %
> 1000	163 73,4 %	53 23,9 %	6 2,7 %	222 24,3 %
Total	740 81,1 %	112 12,3 %	61 6,7 %	913 100 %

Blandt de besætninger, hvor der er over 1000 stære, er der en højere andel, der er i niveau 2 sammenlignet med besætninger, hvor der ses færre stære. Der kan dog være et sammenfald med

besætningsstørrelse. Der er en højere andel af de store besætninger, der er i niveau 2 og der ses oftere mange stære i de større besætninger.

Ikke overraskende så anses stærene som et større problem, jo flere stære der observeres på besætningen.

Tabel 4: Anses stærene som et problem i forhold til antallet af observerede stære.

Antal stære	Ikke et problem	Mindre problem	Stort problem	Ved ikke	Total
Ingen	135 81,3 %	12 7,2 %	6 3,6 %	13 7,8 %	166 18,2 %
1-10	36 85,7 %	2 4,8 %	1 2,4 %	3 7,1 %	42 4,6 %
10-100	133 61,0 %	62 28,4 %	15 6,9 %	8 3,7 %	218 23,9 %
100-1000	53 20,0 %	87 32,8 %	119 44,9 %	6 2,3 %	265 29,0 %
> 1000	13 5,9 %	19 8,6 %	187 84,2 %	3 1,4 %	222 24,3 %
Total	370 40,5 %	182 19,9 %	328 35,9 %	33 3,6 %	913 100 %

Respondentens alder, ser ud til at påvirke, i hvor stort et omfang, stærene anses som et problem. Det er mere end halvdelen af de 20 til 40-årige, der anser stærene som et stort problem. Derimod er det kun 20 % af dem over 60 år, der mener, at stærene er et stort problem. Der kan dog være andre faktorer, der spiller ind her udover alder. 42,6 % af gruppen af respondenter over 60 år har en besætningsstørrelse på under 100 køer. Tilsvarende er det kun 9,3 % af de 20 til 40-årige, der har under 100 køer. Der ses færre stære i de små besætninger og problemet opfattes som mindre.

Tabel 5: Respondentens alder i forhold til hvorvidt stærene anses som et problem.

Antal stære	Ikke et problem	Mindre problem	Stort problem	Ved ikke	Total
20-40 år	26 22,0 %	26 22,0 %	65 55,1 %	1 0,8 %	118 12,9 %
40-60 år	201 37,4 %	106 19,7 %	212 39,5 %	18 3,4 %	537 58,8 %
> 60 år	143 55,4 %	50 19,4 %	51 19,8 %	14 5,4 %	258 28,3 %
Total	370 40,5 %	182 19,9 %	328 35,9 %	33 3,6 %	913 100 %

Respondenter, hvis besætning er i Salmonella niveau 2 anser stærene som et væsentligt større problem i forhold til dem, hvis besætning er i niveau. 1. Igen et udtryk for den udbredte opfattelse af, at stærene er årsag til smittespredning af Salmonella.

Tabel 6: Anses stærene som et problem i forhold til besætningens Salmonella status.

Antal stære	Ikke et problem	Mindre problem	Stort problem	Ved ikke	Total
Niv. 1	314	162	243	21	740

	42,4 %	21,9 %	32,8 %	2,8 %	81,1 %
Niv. 2	16	15	74	7	112
	14,3 %	13,4 %	66,1 %	6,2 %	12,3 %
Ved ikke	40	5	11	5	61
	65,6 %	8,2 %	18,0 %	8,2 %	6,6 %
Total	370	182	328	33	913
	40,5 %	19,9 %	35,9 %	3,6 %	100 %

Ca. en fjerdedel af besætningerne har igangværende tiltag for at holde stærene væk fra ejendommen. Ikke overraskende, så er der flere besætninger, der har tiltag i gang, der hvor der ses over 1000 stære. Her er det næsten halvdelen, der aktivt forsøger at holde dem væk. 25 % af besætningerne med over 1000 stære har tidligere haft tiltag mod stære; men ikke på det tidspunkt skemaet blev sendt ud.

Tabel 7: Andelen af besætninger, der har tiltag enten igangværende eller tidligere mod stære. Er der svaret, at der ikke ses stære på ejendommen, så er dette spørgsmål undladt i undersøgelsen.

Antal stære	Ingen stære	Nej – ingen tiltag	Ja - vi har tidligere haft tiltag mod stære	Ja – vi har igangværende tiltag	Total
Ingen	166	-	-	-	166 18,2 %
1-10		40 95,2 %	0 0 %	2 4,8 %	42 4,6 %
10-100		183 83,9 %	6 2,8 %	29 13,3 %	218 23,9 %
100-1000		144 54,3 %	45 17,0 %	76 28,7 %	265 29,0 %
> 1000		62 27,9 %	55 24,8 %	105 47,3 %	222 24,3 %
Total	166 18,2 %	429 47 %	106 11,6 %	212 23,2 %	913 100 %

Der er spurgt ind til effekten af forskellige tiltag blandt andet fugleskræmsel, lyde, rovfugle og net eller andre tiltag. Umiddelbart er der ingen af de nævnte, hvor der er en entydig positiv respons på effekten. Dette er et punkt, der undersøges nærmere i 2025. Her vil de forskellige metoder blive undersøgt nærmere.

Foderets sammensætning har tilsyneladende en effekt på, hvor attraktivt det er for stærene at søge ind i staldene. Flere kommenterer at efter de er stoppet med at fodre med majsensilage i de perioder, hvor stærene er flest, så ser de langt færre stære i stalden.

Det er også værd at bemærke at flere har givet udtryk for problemer med andre fugle end stære. Særligt råger, alliker og krager er nævnt som problematiske, idet de hakker hul på ensilagestakke samt æder foderet.

STØTTET AF

Mælkeafgiftsfonden